

จากแดนอารีรั้งถึงปัตตานี

ประพนธ์ เรืองณรงค์

แดนอารีรั้ง หมายถึงประเทศ
เกาหลีสี่ ปัจจุบันแยกเป็นเกาหลีสี่เหนือ
และเกาหลีสี่ใต้ ผมได้ยินเพลงอารีรั้ง
มานานแล้ว เคยเข้าใจว่าอารีรั้งเป็น
ชื่อสาวเกาหลีสี่ ซึ่งผูกพันกับทหาร
ไทยครั้งสงครามเกาหลีสี่ ภายหลัง
ต่างจากกันด้วยความอาลัยอาวรณ์
แต่ความจริงอารีรั้งเป็นเพลงคลาส-
สิกของเกาหลีสี่ เขาออกเสียงเป็น
“อารีรั้ง” ส่วนท่วงทำนองเพลงที่
ไทยนำมาร้องนั้นเป็นอีกเพลงหนึ่ง
ที่มีท่วงทำนองสมัยใหม่ ผมถาม
ชาวเกาหลีสี่ว่า อารีรั้งเป็นชื่ออะไร
กันแน่ บางคนตอบว่าเป็นชื่อเนิน
เขาบ้าง เป็นชื่อเพลงโบราณบ้าง
ซึ่งมีจินตนาการเกี่ยวกับชายหญิง
คู่หนึ่งต้องพลัดพรากจากกัน ฝ่าย
หญิงได้อ้างถึงคำสาปหรือคำอธิษ-
ฐานว่าชายคนรักจะต้องกลับมา
ดังเนื้อร้องส่วนหนึ่งที่ว่า

อารีรั้ง อารีรั้ง อารารีโย
อารีรั้ง โทแกริด นอมอกันดา
นาเร็ด บอรีโก กาชินีนิมอิน
ลิลลิโด โมซกซอ บัลเบียงหันดา

คำแปล

อารีรั้ง อารีรั้ง อารารีโย
เขากำลังข้ามเนินผาอารีรั้ง
ที่รักจากไปโดยทอดทิ้งฉัน
แต่ไปไม่ถึงลิลลิ ทำต้องเจ็บปวด

ปัจจุบันอารีรั้งเป็นชื่อเนินเขา
แห่งหนึ่งในกรุงโซล ชาวเกาหลีสี่
เรียก “อารีรั้งโตเก” แปลว่าเนินเขา
อารีรั้ง ส่วน อารารีโย เป็นคำบอก
จังหวัดีลาเพลงอย่างหนึ่ง รวม
ความแล้วเนื้อเพลงสะท้อนให้เห็น
ความในใจของหญิงสาวที่พลัด-
พรากจากคนรัก และเธอมั่นใจว่า

คนรักเดินผ่านหุบเขาไม่ถึง ๑๐ กิโลเมตร หรือประมาณ ๔ ก.ม. เท่านั้นพอควมหมายคำว่า "เกาหลี"

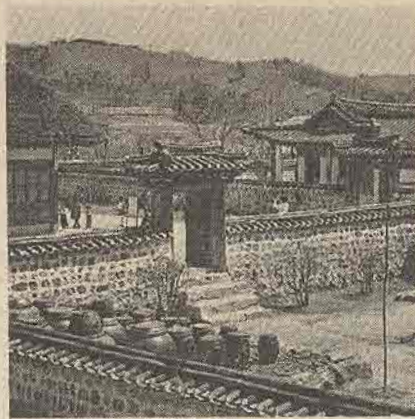
คำว่าเกาหลี หรือ KOREA เดิมเป็นชื่อราชวงศ์ และอาณาจักรเกาหลีสมัยหนึ่งชาวเกาหลีเรียกว่าราชวงศ์โคเรีย เมื่อชาวต่างชาติมาติดต่อค้าขายกับราชวงศ์และอาณาจักรดังกล่าว เลยเรียกติดปากกันเรื่อยมา แม้ว่าดินแดนแห่งนี้จะเปลี่ยนราชวงศ์และอาณาจักรไปเป็นชื่ออื่นแล้วก็ตาม

คำว่า KOREA ตามรากศัพท์ประกอบด้วยคำว่า KO หมายถึงยอดสูง คำว่า REA หมายถึงใสสะอาด รวมความแล้วหมายถึง ยอดสูงจุดยอดเขาถึงกังซานอันเป็นภูเขาประจำชาติ และมีความใสสะอาดอย่างสายน้ำต้นธารบนยอดเขาแห่งนี้

เกาหลีมีสมญานามว่า "ดินแดนแห่งความสงบยามเช้า" หรือ "สวิสเซอร์แลนด์แห่งเอเชีย" เพราะเกาหลีเต็มไปด้วยภูเขา และแวดล้อมด้วยธรรมชาติอันรื่นรมย์

ชาวเกาหลีเรียกตนเองว่า "ฮันกุก" ชื่อเต็มของคำนี้คือ เดฮันมินกุก เด ยิงใหญ่ฮัน = ผู้สืบเชื้อสายจากชาวฮันหมายถึงชาวเกาหลีมิน = ประชาชน กุก = ประเทศ รวมความแล้วหมายถึงประเทศแห่งประชาชนชาวเกาหลีอันยิ่งใหญ่ ตำนานและประวัติศาสตร์

ชาวเกาหลีมีตำนานเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน ตั้งแต่ ๔๐๐๐-๕๐๐๐ ปีมาแล้ว ตำนานหรือนิทานปรัมปรากล่าวถึง ฮวานอุง จากสวรรค์

ลงมาสู่ภูเขาเทแบก เพื่อสั่งสอนประชาชนให้ตั้งมั่นอยู่ในความดี และสอนความรู้ต่าง ๆ บริเวณใกล้ ๆ นั้นเองมีหมีตัวหนึ่ง และเสือดัวหนึ่งเป็นเพื่อนกัน ต่างต้องการเปลี่ยนร่างเป็นคน จึงอ้อนวอนให้ฮวานอุงช่วยเหลือ ฮวานอุงตกลงแต่มีเงื่อนไขว่าสัตว์ทั้งสองต้องจำศีลอยู่ในถ้ำอย่างน้อย ๑๐๐ วัน และต้องกินแต่เห็ดพร้อมกับกระเทียม ๒๐ หัว หมีและเสือดัวปฏิบัติตามสัญญา แต่ต่อมาเสือดัวไม่สามารถทนอดเพราะเคยกินแต่เนื้อเป็นประจำ เลยเลิกคิดจะเป็นคน จึงปลีกตัวออกจากถ้ำกลับไปสู่ภูเขาตามเดิม ส่วนหมีผู้มีความอดทนและทนอดอย่างไม่ทอดย จนกระทั่งได้กลายร่างเป็นสาวสวย ต่อมาเธอได้แต่งงานกับฮวานอุงจนมีลูกชื่อตันกุน ซึ่งเป็นปฐมกษัตริย์ของเกาหลี เมื่อ ๒๓๓๓ ปีก่อนคริสตกาล หรือยุคก่อนประวัติศาสตร์

นักประวัติศาสตร์กล่าวว่าชาวเกาหลีสืบเชื้อสายมาจากเผ่าตังกัส หรือ ตังกูซิก ภาษาพูดอยู่ในตระกูลอูราล-อัลเตอิก เมื่อประมาณ ๔,๐๐๐-๕,๐๐๐ ปี พวกตังกูซิกอพยพจากภาคตะวันออกเฉียงใต้เข้าสู่คาบสมุทรเกาหลีและได้ตั้งถิ่นฐาน ณ ลุ่มแม่น้ำเตกยอง ผู้นำคนแรกคือตันกุน เป็นผู้รวบรวมชาวพื้นเมืองตั้งอาณาจักรโจซอน (Old Choson) สืบราชวงศ์นานถึง ๑,๒๐๐ ปี

ต่อมาถึงยุค ๓ อาณาจักรคือ โคกูเรีย แพ็กแจ และซิลลา แต่ละอาณาจักรต่างสืบทอดมาจากพวกฮัน อาณาจักรหรือราชวงศ์โคกูเรีย พ.ศ. ๔๐๖-๑๒๑๑ ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของแมนจูเลีย และตอนเหนือของเกาหลี แพ็กแจ พ.ศ. ๕๒๕-๑๒๐๓ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำฮัน และซิลลา พ.ศ. ๕๐๖-๑๔๕๓ ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของเกาหลีแถบลุ่มแม่น้ำนักดอง ทั้ง ๓ อาณาจักรต่างรบพุ่งแย่งชิงอำนาจเป็นเวลานานถึง ๗๐๐ ปี จนกระทั่งอาณาจักรซิลลาสามารถรวมเกาหลีเป็นประเทศเดียวได้สำเร็จ ภายหลังต่างแตกความสามัคคี และถูกจีนรุกรานบ่อยครั้ง เลยช่วงหนึ่งตกอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์ถัง ช่วงนี้เองวัฒนธรรมจีนได้หลั่งไหลเข้า

ประเทศไทยส่งทูตไปประเทศเกาหลีครั้งแรกสมัยราชวงศ์โคกูเรียตอนปลาย ประมาณพ.ศ. ๑๕๓๔ มีทูตไทยไปจากกรุงศรีอยุธยา จำนวน ๘ คน พร้อมด้วยเครื่องราชบรรณาการ ต่อมาทูตไทยไปอีกครั้งในราชวงศ์ย็อนปลาย อันเป็นที่ ๒ แห่งรัชกาลพระเจ้าเทโจ เค็อนมิกุนายน พ.ศ. ๑๕๓๖

คู่คาบสมุทรเกาหลี ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษร ภาษา ศิลปะ และลัทธิศาสนา ภายหลังชาวเกาหลีซึ่งอวัจกัน ได้ก่อรัฐประหารล้มอาณาจักรลีลา และตั้งราชวงศ์โคเรียว (พ.ศ. ๑๔๖๑-๑๕๓๕) ปกครองคาบสมุทรเกาหลีมานานถึง ๒๐๐ ปี

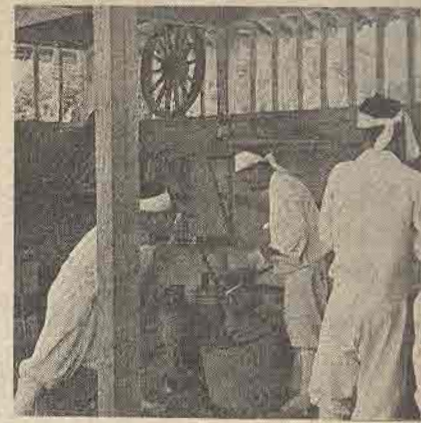
ต่อมาทัพมองโกลเข้ายึดเกาหลีได้ระยะหนึ่ง และภายหลังพวกมองโกลถูกทัพจีนตีกลับออกไป ตอนนั้นเป็นโอกาสที่เกาหลีเปลี่ยนราชวงศ์อีกครั้ง คือ พ.ศ. ๑๕๓๕ นายพลอีซองเค ได้ปฏิวัติยึดอำนาจล้มราชวงศ์โคเรียว สถาปนาตนเองเป็นกษัตริย์ มีพระนามว่า พระเจ้าแทโจ ปฐมราชวงศ์ยี่ พร้อมกับตั้งเมืองฮันชาง (กรุงโซล) เป็นราชธานี

ยุคทองของราชวงศ์ยี่ คือรัชสมัยพระเจ้าเซจงมหาราช กษัตริย์องค์ที่ ๔ นอกจากพระราชกรณียกิจต่าง ๆ แล้ว สิ่งที่ชาวเกาหลีภูมิใจมาก คือการประดิษฐ์อักษรเกาหลีขึ้นใช้แทนอักษรจีน ภายหลังราชวงศ์ยี่เริ่มอ่อนแอ และถูกญี่ปุ่นรุกราน ระหว่าง พ.ศ. ๒๑๓๕-๒๑๔๑ ชาวเกาหลีเรียกสงครามกับญี่ปุ่นว่า อิมจินแวรัน (อิมจิน

= ปี, แว = ญี่ปุ่น, รัน = สงคราม) ญี่ปุ่นต้องการยกทัพผ่านเกาหลีเพื่อไปยึดครองจีน เกาหลีได้รับความเสียหายมาก แต่ด้วยประสิทธิภาพทางยุทธนาวี ซึ่งนำโดยนายพลเรืออีซุนชิน ใช้กองทัพเรือเต๋ออันมีเกราะเหล็กคุ้มกัน นับเป็นประดิษฐ์การทันสมัยของทัพเรือเกาหลียุคนั้น เป็นผลให้ญี่ปุ่นยอมรับเงื่อนไขสงบศึก ปัจจุบันอนุสาวรีย์นายพลเรืออีซุนชินยืนเด่นตระหง่านกลางสี่แยกจะไปพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงโซล

สงคราม ๖ ปีทำให้เกาหลีบอบช้ำมาก ต้องใช้เวลานานปีจะฟื้นตัว ดังนั้นเกาหลีได้เก็บตัวอยู่โดดเดี่ยวอย่างถาวรใฝ่ดำ แต่พ.ศ. ๒๔๑๕ เกาหลียอมเปิดประตูอีกครั้งอย่างไม่เต็มใจนัก ต่อมากลายเป็นเวทีการช่วงชิงอำนาจระหว่างจีน ญี่ปุ่น และรัสเซีย ในที่สุด พ.ศ. ๒๔๕๓ เป็นปีวสานแห่งราชวงศ์ยี่ ญี่ปุ่นเข้ายึดครองเกาหลี ชาวเกาหลีผู้รักชาติได้หลบหนีลี้ภัยการเมืองไปยังต่างประเทศ ส่วนผู้ไม่มีโอกาสหลบหนีก็พยายามหาจังหวะกอบกู้อิสรภาพ และเดินขบวนเรียกร้องอิสรภาพอย่างเปิดเผย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒ มีพิธีไว้อาลัย พระเจ้าซุนจง กษัตริย์องค์สุดท้ายซึ่งสิ้นพระชนม์อย่างลึกลับ หลังจากพระองค์สละราชสมบัติแก่พระราชโอรส ผู้แทนชาวเกาหลีผู้รักชาติ ๓๓ คน ได้ลงนามในปฏิญญาอิสรภาพส่งไปยังรัฐบาลญี่ปุ่น เพื่อเรียกร้องเอกราช ผลปรากฏว่าญี่ปุ่นได้ปฏิบัติการทารุณยิ่งขึ้น แต่ชาวเกาหลีต่อสู้ต่อไปจนกระทั่งญี่ปุ่นยอมแพ้แก่กองทัพสัมพันธมิตร ปลาย

สงครามโลกครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๔๘๘ เกาหลีจึงหลุดพ้นจากเงื้อมมือญี่ปุ่นมาตั้งแต่บัดนั้น แต่เนื่องจากอิทธิพลของมหาอำนาจชาติตะวันตก อันได้แก่ สหรัฐและรัสเซีย ทำให้ชาวเกาหลีขัดแย้งกันเองด้วยลัทธิการเมือง เป็นผลแบ่งเป็นสองประเทศจนปัจจุบันนี้

ไทย-เกาหลีในอดีต

การค้นคว้าเกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเกาหลีในอดีตนั้น ผมอาศัยเอกสารการค้นคว้าจากหอสมุดแห่งชาติเกาหลี เช่นหนังสือประวัติศาสตร์เกี่ยวกับต่างประเทศ โดยยี่เยียนจง และหนังสือประวัติศาสตร์การค้าของเกาหลี โดยสมาคมการค้าเกาหลี ส่วนใหญ่กล่าวถึงประเทศไทยส่งทูตไปประเทศเกาหลีครั้งแรกสมัยราชวงศ์โคเรียวตอนปลาย ประมาณ พ.ศ. ๑๕๓๔ มีทูตไปจากกรุงศรีอยุธยา จำนวน ๘ คน พร้อมด้วยเครื่องราชบรรณาการ ต่อมาทูตไทยไปอีกครั้งในราชวงศ์ยี่ตอนต้น อันเป็นปีที่ ๒ แห่งรัชกาลพระเจ้าแทโจ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๑๕๓๖ ทูตไทยไปคราวนั้นจำนวน ๒๐ คน พร้อมด้วยเครื่องราชบรรณาการ

จากนั้นทูตไทยเดินทางต่อไปยังประเทศญี่ปุ่นแต่ไปเจอโจรสลัดญี่ปุ่น ทูตไทยเลยกลับไปเกาหลีอีกครั้งแล้วเดินทางกลับกรุงสยาม

เอกสารบางฉบับที่อาจารย์ชอยซุงชอง แผนกวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญฯ ได้กล่าวถึงบทกวีอักษรจีน ซึ่งเขียนเป็นโคลงเจ็ดของชองย็อนยอน ชอบบทกวีว่า ขอมลาซา หรือทูตแห่งสยามประเทศ ได้อ้างอิงพงศาวดารปีที่ ๖ รัชกาลพระเจ้าเทโจ ราชวงศ์ช็ี พ.ศ. ๑๕๔๖ เกี่ยวกับทูตไทยไปเยือนเกาหลี แปลเป็นภาษาไทยไว้ว่า

“อักษรเหมือนแต่ต่างประเพณี
อยู่กันคนละฟากฟ้า

แดนร้อนทางทิศใต้เปิดเมือง
เก่าแก่

มีพลอยไหมเป็นของฝาก เปิด
สัมพันธผูกไมตรี

คณะทูตมาเรือแพทางทะเล
ไกลหมื่นลี้”

สรุปได้ว่าทูตไทยไปเกาหลีครั้งแรกราชวงศ์โคเรีย ครั้งต่อมาสมัยราชวงศ์ช็ี บางฉบับว่า พ.ศ. ๑๕๓๖ บางฉบับว่า พ.ศ. ๑๕๔๖ แต่ตรงกับรัชกาลพระเจ้าเทโจอย่างเดียวกัน

ริวกิว ญี่ปุ่น เกาหลี และ
ไทย

การเดินทางติดต่อค้าขาย
ระหว่างประเทศในเอเชียกลาง กับ
เอเชียใต้มีมาไม่ต่ำกว่า ๕ ศตวรรษ

๒๖ รุสมิแล

แล้ว จีนและริวกิว สองชาติในเอเชียกลางที่นำเรือสินค้าลงสู่ทะเลใต้ และนำสินค้าพื้นเมืองจากสยาม บัตตานี มลายู และชวากลับมา

ริวกิวเป็นชนชาติหนึ่งมีประเทศเป็นเกาะใกล้ ๆ กับญี่ปุ่น ชาวญี่ปุ่นและเกาหลีออกเสียงว่า Ryukyu สมัยนั้นริวกิวเป็นอิสระยังไม่ขึ้นกับญี่ปุ่น พ่อค้าชาวริวกิวสามารถเดินทางไปค้าขายกับชนชาติทางทะเลได้ก่อนชาวญี่ปุ่น เมื่อพ่อค้าชาวริวกิวนำสินค้ากลับมาแล้วก็นำมาขายกับชาวญี่ปุ่นและเกาหลีอีกทอดหนึ่ง

ชาวเกาหลีสมัยนั้นไม่กล้าเดินเรือออกนอกประเทศไประยะไกล ๆ เพราะเข้าใจผิดว่าดินแดนทะเลใต้เต็มไปด้วยคนป่า และกลัวโจรสลัดญี่ปุ่นจะเล่นงานด้วย หลังจากริวกิวตกเป็นเมืองขึ้นของญี่ปุ่นแล้ว บทบาทการค้าทางทะเลกับประเทศทางเอเชียได้ค่อยหมดไป อีกอย่างหนึ่งภายหลังมีชาติต่าง ๆ ที่ค้าขายทางทะเลมีจำนวนมากขึ้น เช่น ญี่ปุ่น จีน และชาติตะวันตก

ระหว่างที่อยู่ในกรุงโซล ผมได้พบกับคุณชาโตรู มัทซุนางา ชาวญี่ปุ่นที่เคยไปอยู่ปัตตานี เขาจะมาเที่ยวเกาหลี ๓-๔ วัน ผมเลยสอบถามถึงเรื่องชาวริวกิว เขาบอกว่าเมื่อกลับไปญี่ปุ่นแล้ว จะลองค้นคว้าเรื่องนี้ให้ ต่อมาเขาส่งเอกสารถ่ายสำเนาชื่อ “วิจัยประวัติศาสตร์ หรือ Shuin จากหนังสือ Shuinsen boibi Shins Kenkyer โดย เซอิชิวาโอ พูดถึงการค้าทางทะเลของญี่ปุ่น ปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ ครั้งแรกออกัสตูกเรือจีน และเรียนรู้เรื่องการเดินเรือจากโปรตุเกส สเปน และฮอลันดา

สมัยมูโรมาชิ ราวคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔-๑๖ ชาวริวกิวมีเรือสินค้าไปเอเชียอาคเนย์ค้าขายกับอยุธยา บัตตานี มะละกา และเวียตนาม เมื่อเรือญี่ปุ่นไปเกาหลีได้ทราบเรื่องการค้าระหว่างประเทศดังกล่าว จึงทำให้ญี่ปุ่นเดินทางมาเอเชียอาคเนย์

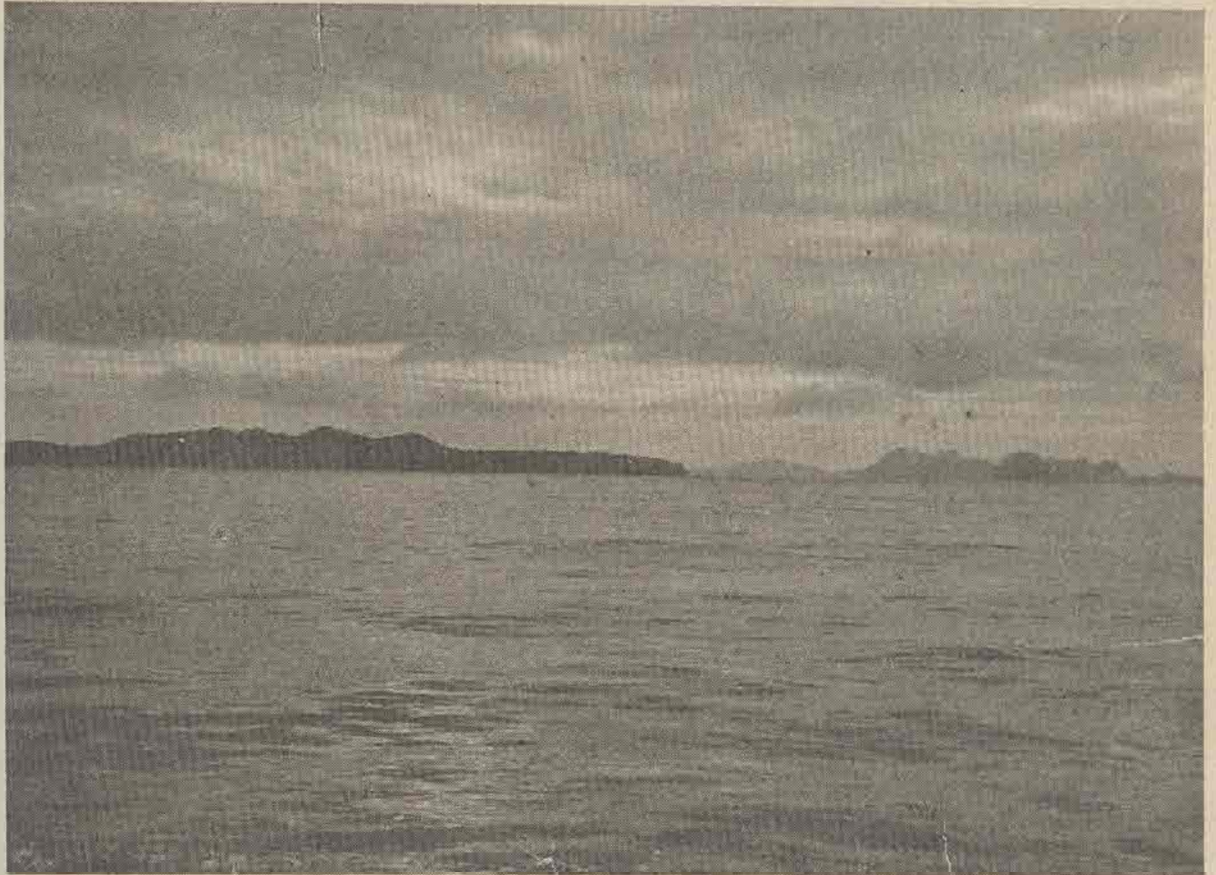
คุณชาโตรูพูดถึงหนังสือ “ประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์ช็ีของเกาหลี” มีข้อความว่าพ่อค้าญี่ปุ่นซื้อสินค้าจากพ่อค้าริวกิวได้แก่น้ำตาล พริกไทย เครื่องเทศ และเครื่องหอม ล้วนเป็นสินค้าจากเอเชียอาคเนย์ และหนังสืออนางาซากิ จูเกจิ กล่าวถึงพ่อค้าญี่ปุ่นได้รับอนุญาตการค้าจากรัฐบาลญี่ปุ่นคือ รัฐบาล โตโย โทมิ อิเดโยชิ เมื่อ พ.ศ. ๒๑๓๕ ใบอนุญาตการค้าเรียกว่า Shuin หรือ Goshuin เรือสินค้าแล่นมายังกัมพูชา Tongkin หรือฮานอย Rokkon หรือนครศรี-

ธรรมราช Tani หรือปัตตานี ลูซอน
และสยามประเทศ

จดหมายเหตุของชาวอังกฤษ
ชื่อ آدم เดนตัน (Adam Denton)
บันทึกเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๑๕๗
มีใจความว่า เดือนเมษายน ๒๑๕๖
เรือญี่ปุ่น ๒ ลำ มีกัปตันเป็นชาว
ฮอลแลนด์ชื่อ จอห์น จูเสน (John
Josen) เดินทางมาถึงปัตตานีเข้ามา

ค้าขายโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก
เจ้าเมืองปัตตานี แล้วยังบุกรุกเข้าไป
ในบริเวณราชวัง ปรากฏว่าชาว
ญี่ปุ่น ๘ คนถูกฆ่า ส่วนประวัติของ
เรือซิมามู ของญี่ปุ่นโดยตรง ได้รับ
อนุญาตจากราชสำนักสยาม และ
ปัตตานีโดยนำเอกสาร และเครื่อง
ราชบรรณาการ เข้าถวายต่อประมุข
ของประเทศทั้งสอง ทำให้การค้ามี
ความสัมพันธ์ต่อกัน

ผมนำเรื่องชาวริวกิว ญี่ปุ่น
ที่ติดต่อการค้าทางทะเล กับอยุธยา
และปัตตานี ตลอดจนประเทศ
ต่างๆ แถบเอเชียอาคเนย์มาประ-
กอบเป็นบทความเรื่องจากแดน
อารีดังถึงปัตตานีในประเด็นเกี่ยว
กับการติดต่อระหว่างกันในอดีต
พร้อมกับขอขอบคุณ คุณชาโตรู
มัทขุนางาไว้ ณ ที่นี้ด้วย □

ทะเลและเกาะแก่ง
ภาคใต้ของประเทศไทย